

## Töö aitab vähendada vaesust ja tõrjutust Eestis

**Marika Raiski** – Sotsiaalministeerium

Eestis on peamiseks vaesuse ja tõrjutuse põhjustajaks töötus, mis halvendab nii täiskasvanute kui laste heaolu. Tänavu suvel valminud Eesti sotsiaalse kaasatuse riikliku tegevuskava 2004–2006 üheks läbivaks põhimõtteks on toetada kogu tööealise elanikkonna võimalikult suurt tööga hõivatust ning ennetada pikaajalist töötust ja sõltumist toetustest.

Tegevuskava keskendub töötute (iseäranis pikaajaliste töötute ja heitunute), puuetega inimeste, lastega perede (lasterikaste ja üksikvanemate perede), madala haridustasemega elanike ja koolist väljalangenute ning vägivallaohvrite olukorra parandamisele. Selleks kavandatakse erinevaid abinõusid tööhõive ja hariduse, tervise ja sotsiaalse kaitse, samuti kultuuri ja infotehnoloogia valdkonnas.

Sotsiaalne kaasatus tähendab kõikide inimeste võimalust osaleda täisväärtuslikult ühiskonnas. Sotsiaalne kaasatus eeldab mitte ainult sissetulekute vähesusest, vaid ka tõrjutusest ülesamist. Viimase puhul mõeldakse olukorda, kus inimesel ei ole erinevate takistuste tõttu võimalik osa saada ühiskonna üldistest hüvedest: omandada haridust, töötada, saada arstiabi ja sotsiaalkaitset, kasutada infotehnoloogilisi, kultuurilisi ja muid vaba aja veetmise võimalusi.

Tegevuskava püüab siduda eri valdkondade riiklikud kavad ühtseks strateegiaks. Kava kokkupanemisel arvestati raha vähesust, mistõttu keskenduti kõige olulisematele probleemidele ning seati konkreetsed ja mõõdetavad eesmärgid tulemuste hindamiseks.

Järgneval kahel aastal keskendutakse eeskätt pikaajaliste töötute ja tööturult tõrjutute töövõimaluste parandamisele. Selleks osutatakse neile rohkem ja mitmekülgsemaid aktiivseid tööturumeetmeid, sealhulgas tööpraktikat, tööharjutamist, puuetega inimestele töökohtade kohandamist ning muud vajalikku abi, näiteks sotsiaalteenuseid.

### Tervis ja kaasatus

Töö- ja ühiskonnaelus täisväärtusliku osalemise üheks oluliseks eelduseks on hea tervis. Tegevuskavas on toodud lähiaja meetmed tervist kahjustava käitumise, eelkõige alkoholi ja narkootikumide tarvitamise ennetamiseks ja vähendamiseks, sest tervist kahjustav käitumine põhjustab sageli töövõime ja töö kaotust, aga ka elutingimuste halvenemist ja kodutust.

Tervishoiuteenustest keskendub tegevuskava taastus- ja hooldusraviteenuste arendamisele. Taastusravistrateemi loomine toetab töövõime taastumist või säilimist ning seeläbi pikemat tööelu. Hooldusraviteenused vähendavad muu hulgas ka abivajaja pereliikmete hoolduskoormust ning võimaldavad neil sunnitud kodusoleku asemel töötada.

Samuti on vaja teha pingutusi arstiabi kättesaadavuse parandamiseks vaesematele elanikele, kel on enam terviseprobleeme, kuid samas raskusi eriarstiabi kasutamisel, eriti kui abi eest tuleb osalt oma taskust maksta. Muu hulgas on eesmärgiks leida võimalusi ravikindlustuseta inimestele üldarstiabi tagamiseks suuremas mahus.

### Laste vaesus

Kõige murettekitavam on siiski vaesuse ulatus laste hulgas. Eestis elavad paljud lapsed absoluutses vaesuses, mis tähendab, et nende peredel on raskusi isegi eluks ja arenguks laste minimaalsete vajaduste tagamisega.

Et lapsi kaitseb kõige tõhusamalt vaesuse vastu see, kui vanematel on töö, siis sõltub laste vaesuse ennetamine ja vähendamine paljuski tööpoliitika tulemuslikkusest. Lisaks on tuleval aastal plaanitud suurendada paljulapselistele ja üksikvanemaga peredele makstavaid peretoetusi ning tõsta sotsiaalabi andmise aluseks olevat toimetulekupiiri.

Laste ja lastega perede toimetulekut peaks parandama ka lasteaiateenuse ja eelkoolihariduse kättesaadavuse parandamine ning sammud haridustee poolelijätmise ennetamiseks ning juba väljalangenute koolipinki tagasitoomiseks.

Sotsiaalse kaasatuse tegevuskavaga on võimalik tutvuda Sotsiaalministeeriumi kodulehel [www.sm.ee](http://www.sm.ee) → sotsiaalhoolekanne → sotsiaalne kaasatus. 2005. a alguses on plaanis koostada tegevuskava täitmise kohta raport, mille koostamisel arvestatakse erinevate osapoolte arvamustega.

Mõned näited 2006. aastaks seatud sihtidest:

Pikaajaliste töötute osakaal kõikidest töötutest on vähenenud 1% võrra.

Puuetega inimestest töötab 30% (2003. a 26%).

Allpool suhtelist vaesuspiiri elavate laste arv vähenenud 2% (2003. a võrreldes).

Põhikooli katkestajate osakaal on vähenenud 0,4%ni.

Toimetulekupiiri on tõstetud 500 kroonilt vähemalt 750 kroonini (2005. a).

Marika.Raiski@sm.ee